

'T VERHAAL VAN - DEN INVALIDE -

Neen, monsieur, ik ben geen soldaat geweest van de oude garde; ik heb nimmer de blauwe tuniek met de witte plastron en de berenmuts gedragen. Ik was maar een voerman van de keizerlijke artillerie. Dat is niet veel bijzonders, hé! Toch is er een tijd geweest dat wij voerlieden werden vereerd verre boven de beroemde gardesoldaten van de glorieuske fransche legers. en ik, Jean Durien van de 26ste batterij was de persoon die dat had bewerkstelligd.

En bien, monsieur, ik zal u de geschiedenis eens vertellen, hoewel ik als oude ruwe soldaat het maar op eenvoudige wijze doen kan.

Ja ik wil graag opstaan — als u mij even helpt, zoo, dank u — en met u drinken op mijn onsterfelijken keizer. Het is vandaag zijn geboortedag, daarom draag ik deze viooltjes.

Ik wii beginnen bij den tijd dat ik mijn kleine geliefde Margot, de dochter van den dorpssmid, bitter weenende achterliet in het woud achter Cartoucheres, terwijl ik trots stappend in de gelederen van een afdeeling recruten uit volle borst meezong: „Aux armes, citoyens!”

Margot had zich getroost met de gedachte aan een terugkeer van mij vol roem, maar aan dezen droom werd in Parijs ruw een einde gemaakt. Den avond van onze aankomst in de hoofdstad werden we door onzen sergeant zoo volop van wijn voorzien, dat we onze zinnen verloren en den volgende morgen bemerkten we, dat een tiental van ons, waaronder ook ik, den eed gedaan hadden om als artillerie-voorman dienst te doen in het leger der republiek.

U zult begrijpen hoe teleurgesteld we waren, als u weet dat de kanonnen-voerlui de meest verachte lieden in het leger waren. Ze werden niet als militairen beschouwd en mochten niet eens de uniform dragen van het regiment waartoe zij behoorden, en evenmin deelen in den roem der veldslagen die zij hielpen winnen. Het was daarom begrijpelijk dat wanneer de Franschen aan de verliezende hand waren, de voerlieden de touwen, waarmee hun paarden aan de kanonnen verbonden waren, doorsneden en vluchtten, het kanon in de handen der vijanden achterlatende.

Ondanks onze teleurstelling durfden we niet te luid morren, want in die dagen der revolutie stond niemands hoofd bijzonder vast. We berustten dus in hetgeen de goede God ons oplegde en werden spoedig daarop naar den Rijn gezonden, waar we half stervende en in lompen gehuld vier jaar lang wanhopig vochten. Onze verliezen waren daar ook zoo groot, dat toen een tijdelijke schorsing der vijandelijkheden het Directoire gelegenheid gaf ons terug te roepen, ik, die nauwelijks twintig jaar telde, niettemin de oudste voerman van onze batterij was.

Hoe klein is de wereld toch, monsieur! Op den dag dat ik te Parijs aankwam, ontmoette ik op de Place Vendome mijn lieve Margot. Hoewel ze met een grooten kerel, gekleed in de uniform der Nationale Garde, liep, herkende ik haar onmiddellijk. Ik liep op haar toe en vatte haar beide handen, te ontroerd om te spreken. Gebruind en mannelijker geworden in de jaren van mijn afwezigheid herkende ze mij eerst niet. Ondertusschen was de kerel mij genaderd en behandelde mij zoo beleedigend en gering-schattend, dat ik van woede en jaloerschheid hem met de eene hand bij den kraag pakte en de andere met volle kracht op zijn gelaat deed neerkomen. Toen herkende Margot mij opeens, ze lachte mij blij toe en eenige oogenblikken later waren we, in een vriendschappelijk gesprek gewikkeld op weg naar haars vaders woning in Parijs.

Mijn geluk duurde niet lang, misschien een week, zoover ik mij herinner; toen begon ik te bemerken, dat Margot mij niet langer liefhad. Haar hoofd was heelemaal op hol gebracht door die fatterige uniform van de Nationale Garde.

De Bloemententoonstelling in „Kras” te Amsterdam, gehouden ten bate van het Koninklijk Nationaal Steuncomité. (foto D. v. Kreveld).

Ze klaagde er over dat ik geen uniform droeg en toen, op een dag, snauwde zij me af, mij, een der veteranen van den Rijn, in tegenwoordigheid van dien pocher, die nooit van huis geweest was.

Ah, monsieur weet wat vrouwen zijn!

Een kleurig pakje, een paar glimmende knopen en . . . ware, trouwe liefde is niets.

Haar steeds ongenaakbaarder houding maakte me dol jaloersch en, op een avond, brak de bom los. Ik overlaadde haar met de bitterste verwijten; zij antwoordde mij sarend; ik wond me steeds meer op en ten laatste zei ik iets wat ik niet had moeten zeggen. Toen beval ze mij trotsch en koel haar te verlaten, voor immer.

Haar woorden ontuchtterden mij. Ik zag opeens wat ik gedaan had, en, mijn armen om haar hals slaande bad

hebben dwaselijk gepoogd hem uit te beelden — O, honderden malen! — maar voor hun fijnste werk in een lijst van goud zou ik niet willen ruilen de beeltenis, die ik zie, telkenmale als ik de oogen sluit!

Maar ik dwaal af. De vreemdeling sprak mij aan.

„Eenmaal,” zei hij zacht, „ontnam de regeering mij mijn laatste hoop en gebrek stond mij te wachten. Toen kwam ik hier op deze zelfde plaats om mij het leven te benemen, doch een vriend redde mij. De schuld aan dezen man zal ik nimmer kunnen aflossen. Ga terug, kameraad! Van alle lafaards door God geschapen, is de ergste die de hand aan zichzelf slaat.”

„Ik ben geen lafaard!” zei ik met gloeiend gelaat. „Ik vocht met Moreau aan den Rijn!”

„Een soldaat! Waar is je uniform?”

Ik kon niet antwoorden, maar hij zag tranen in mijn oogen opwellen.

„Vertel mij uw leed!” hernam hij.

Het klonk eenvoudig en toch zweer ik u, monsieur, dat ofschoon hij slechts deze simpele woorden zei, ik me gedwongen voelde hem mijn geschiedenis te vertellen. Er was zoo'n toovermacht in die stem, dat ik evenmin had kunnen zwijgen als nu salueeren met mijn arm die onder een dooden kozak begraven ligt op het slagveld te Leipzig. Ik vertelde hem alles, de geheele historie. Toen ik geëindigd had, keek ik hem aan en ik zag dat hij glimlachte. Voor een oogenblik kwam mijn woede weer boven, één oogenblik slechts want in zijn glimlach las ik iets dat mij hoop gaf nieuwe, plotselinge hoop. — Voor ik spreken kon, begon de naastbijzijnde torenklok te spelen.

„Ik moet weg,” zei hij haastig. „Goeden nacht kameraad! Luister naar mijn raad: blijf bij je kanon en hoop. Er is altijd hoop, zelfs voor een verliefden dwaas!”

Hij lachte nog eens, terwijl hij verdween in de duisternis, en ik — wel, ik wist niet of ik vroolijk of woedend moest zijn en dus keerde ik naar mijn kwartier terug en zocht mijn bed op.

Nog geen week later op een dag naar de kazerne terugkeerende vond ik mijn kameraden in een buitengewonen staat van opwindung. Ze namen mij mee naar het plein en toonden me een dagorder. Daar in groote letters stond te lezen dat de voerlieden der kanonnen gelijkgesteld werden met alle andere militairen. Onze vroegere verdiensten werden geprezen en ons verden voor de toekomst roem en belooning toegezegd maar boven alles: we kregen een uniform. Sapperloot! wat zijn de rijdende artilleristen dien dag dronken geweest!

Eh bien! Om verder te gaan, de magnifieke uniform van het 26ste regiment deed Margot weer tot mij terugkeeren. Haar vader had mij reeds hoop gegeven, maar spoedig

Vluchtelingen in de Leidsche Dekenfabriek — der firma J. C. Zaalberg & Zn. —

Het bereiden van maaltijden met behulp van militaire koks

Hoe 500 vluchtelingen in een der fabrieken ondergebracht werden. (foto's Jonker & Zn.) Aan den maaltijd, waarvoor in de fabrieksgebouwen de tafeltjes werden neergezet